

Investigating the mediating role of the meaning of life in the relationship between perceptions of parenting styles and the academic life of second-year secondary school students in Zanjan city

Zahra. Ataei Zanjaninejad¹, Masoud. Hejazi*², Afsaneh. Sobhi³, Mohammad Saeed. Ahmadi

1. PhD student, Educational Psychology, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran
4. Assistant Professor, Department of Psychology, Farhangian University, Zanjan, Iran

ARTICLE INFORMATION

Article type

Original research

Pages: 356-364

Corresponding Author's Info
Email: M.a.sod1357@yahoo.com

Article history:

Received: 2022/06/16

Revised: 2022/08/27

Accepted: 2022/09/21

Published online: 2022/11/03

Keywords:

parenting styles, academic vitality, meaning of life, students.

ABSTRACT

Background and Aim: The meaning of life in a person can affect other aspects of his life. The academic vitality of people is among them; Therefore, this research was conducted with the aim of investigating the relationship between the perception of parenting styles and academic life with the mediating role of the meaning of life in the second secondary school students of Zanjan city. **Methods:** This is descriptive correlational research. The statistical population was 20,866 students of the second secondary school in Zanjan city in the academic year 2019-20. According to Morgan's table, 392 people were selected, but to increase the credibility of the findings, 400 people were selected and distributed by stratified random method. To collect data, the standard questionnaires of Alabama parenting (1991), Hossein Chari and Dehghanizadeh's academic vitality (2013) and the meaning of life were used by Sticker et al. (2006). The data was analyzed using SPSS.24 statistical software and AMOS statistical software was used for modeling structural equations. **Results:** The results showed that; There is a significant relationship between the perception of parenting styles and academic vitality ($p < 0.01$) and also, there is a significant relationship between the perception of parenting styles and the meaning of life ($p < 0.01$). The meaning of life plays a mediating role in the relationship between parenting styles and academic vitality ($p < 0.01$). **Conclusion:** It can be concluded that in order to create academic vitality in students, perceptions of parenting styles play a decisive role and the meaning of life can lead to academic vitality in children.

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article:

Ataei Zanjaninejad, A., Hejazi, M., Sobhi, A., & Ahmadi, M. S. (2022). Investigating the mediating role of the meaning of life in the relationship between perceptions of parenting styles and the academic life of second-year secondary school students in Zanjan city. *jayps*, 3(2): 356-364

بررسی نقش واسطه‌ای معنای زندگی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر زنجان

زهره عطایی زنجانی نژاد^۱، مسعود حجازی^{۲*}، افسانه صبحی^۳ و محمدسعید احمدی^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
۲. استادیار، گروه روانشناسی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
۴. استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه فرهنگیان، زنجان، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: معنای زندگی در انسان می‌تواند سایر ابعاد زندگی او را تحت تأثیر قرار دهد. میزان سرزندگی تحصیلی افراد از جمله آن‌ها است؛ لذا این پژوهش با هدف بررسی رابطه ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی با نقش واسطه‌ای معنای زندگی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر زنجان انجام شد. **روش پژوهش:** این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری، کلیه دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر زنجان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، تعداد ۲۰۸۶۶ نفر بود. مطابق جدول مورگان ۳۹۲ نفر ولی برای افزایش اعتبار یافته‌ها تعداد ۴۰۰ نفر انتخاب و با روش تصادفی طبقه‌ای توزیع شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد والدگری آلاباما (۱۹۹۱)، سرزندگی تحصیلی حسین چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱) و معنای زندگی استیکر و همکاران (۲۰۰۶) استفاده گردید. داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS24 تحلیل و از نرم افزار آماری AMOS در مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که: بین ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی رابطه معنی‌دار وجود دارد ($P > 0/01$) و همچنین، بین ادراک از سبک‌های والدگری و معنای زندگی رابطه معنی‌دار وجود دارد ($P > 0/01$). معنای زندگی در رابطه بین سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد ($P > 0/01$). **نتیجه‌گیری:** می‌توان نتیجه گرفت که برای ایجاد سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان، ادراک از سبک‌های والدگری نقش تعیین‌کننده داشته و معنای زندگی می‌تواند منجر به سرزندگی تحصیلی در فرزندان شود.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است. تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

واژگان کلیدی

سبک‌های والدگری، سرزندگی تحصیلی، معنای زندگی، دانش آموزان

شیوه استناد به این مقاله

عطایی زنجانی نژاد، ز.، حجازی، م.، صبحی، ا.، و احمدی، م.س. (۱۴۰۱). سبک‌های والدگری، سرزندگی تحصیلی، معنای زندگی، دانش آموزان. *دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۳(۲): ۳۶۴-۳۵۶

مقدمه

خانواده نخستین محیط اجتماعی است که کودک را تحت سرپرستی و مراقبت قرار می‌دهد. از این رو پیش از تمام محیط‌های اجتماعی در رشد و تکامل فرد تأثیر دارد. پیدایش عادات و رفتارهای هر فرد از خانه آغاز می‌شود. در جریان رشد کودک شرایط خانواده می‌تواند یک عامل مثبت و مهیاکننده زمینه‌های رشد یا یک عمل مخل و بازدارنده باشد. ویژگی‌هایی از قبیل انگیزش و سرزندگی، آرامش خاطر و سلامت روان در کودک، نتیجه وجود یک فضای خانوادگی آرام و روابط سالم بین اعضای خانواده به ویژه چگونگی ایفای نقش والدین است (سونگ، هان، سونگ، وان، کانلن، دانگ و همکاران، ۲۰۲۰).

یکی از عوامل مؤثر در رفتار فرد خانواده است. محیط خانه اولین و بادوام‌ترین عاملی است که در رشد شخصیت افراد تأثیر می‌گذارد. کودک خصوصیات را از والدین خود به ارث می‌برد و از این راه پدر و مادر زمینه رشد و پیشرفت افراد را فراهم می‌نمایند. نفوذ والدین در بچه‌ها تنها محدود به جنبه‌های ارثی نیست. در آشنایی کودک به زندگی جمعی و فرهنگ جامعه نیز خانواده نقش مؤثری را ایفا می‌نماید (سالیوا، ۲۰۲۲). موقعیت اجتماعی خانواده، وضع اقتصادی، افکار و عقاید، آداب و رسوم، ایده آل‌ها و آرزوهای والدین و سطح تربیت آنان در طرز رفتار کودکان نفوذ فراوان دارد. چنانچه می‌دانیم خانواده‌ها در زمینه اجتماعی، اقتصادی، تربیتی، دینی، هنری باهم اختلاف دارند. شکل خانواده‌ها، طرز ارتباط اعضای هر خانواده با یکدیگر و جامعه‌ای که خانواده در آن به سر می‌برند در تمام موارد یکسان نیست. بنابراین تأثیر خانواده‌ها به ویژه والدین در رفتار افراد مختلف است (کیئو و فریل، ۲۰۲۰). در یک خانواده شکل کار و طرز ارتباط اعضای خانواده طوری است که محیط خانواده را برای تأمین احتیاجات اساسی کودکان چه در زمینه بدنی و چه در زمینه روانی مساعد می‌سازد. رفتار کودکی که در این خانواده پرورش می‌یابد با رفتار کودکی که محیط خانواده وی مانع تأمین احتیاجات اساسی است کاملاً

متفاوت است. عاداتی که کودک در خانه کسب می‌کند ممکن است صحیح و عقلانی باشد و گاهی ممکن است این عادت مانع رشد طبیعی بچه شود. خانواده در تمایلات بچه‌ها، افکار و عقاید آن‌ها و طرز برخورد ایشان با دیگران نفوذ می‌نماید. نظریه‌ها و عقاید خانواده نسبت به فرزند به طور کلی، به بهداشت، به تعلیم و تربیت، به غذا و به زندگی جمعی در طرز پرورش فرزند مؤثر است (شریعتمداری، ۱۳۹۶). سبک‌های فرزندپروری^۱ روش‌هایی هستند که والدین در برخورد با فرزند خود اعمال می‌کنند و در شکل‌گیری و رشد آنان در دوران کودکی و خصائص شخصیتی و رفتاری آن‌ها تأثیر فراوان و عمیقی دارد (شعاری نژاد، ۱۳۹۲).

سرزندگی تحصیلی^۲ در قالب توانایی یادگیرندگان برای موفقیت در برخورد با موانع و چالش‌های تحصیلی که در مسیر زندگی تحصیلی معمول قرار دارند تعریف شده است؛ همچنین سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباق با انواع چالش‌ها و موانعی که در عرصه مداوم و جاری تحصیل تجربه می‌شوند، اشاره دارند. بی‌علاقگی، خستگی و فرسودگی تحصیلی به عنوان نقطه مقابل سرزندگی تحصیلی هستند. وقتی فرد کاری را به طور خودجوش انجام می‌دهد نه تنها احساس خستگی و ناامیدی به او دست نمی‌دهد، بلکه احساس می‌کند انرژی و نیروی او افزایش یافته است. بطور کلی احساس حس درونی سرزندگی، شاخص معنی‌دار برای سلامت ذهنی است که زمینه‌های فکر خلاق از این طریق فراهم می‌شود. در واقع سرزندگی بازتاب سلامت روان شناختی و جسمی است (یوسف وند و همکاران، ۱۳۹۷). سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی با انواع چالش‌ها و موانعی که در عرصه‌ی مداوم و جاری تحصیلی تجربه می‌شوند اشاره دارد. به یقین، پیامد با معنا زندگی کردن، احساس تسلط، آرامش، شادکامی و سرزندگی تحصیلی می‌باشد (قدم پور و همکاران، ۱۳۹۵).

1. Parenting styles
2. Academic Vitality

برنامه‌ریزان آموزشی قرار داده شود. با عنایت به موارد مذکور، در پژوهش حاضر ضمن بررسی رابطه ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر زنجان، رابطه این متغیرها را در حضور واسطه‌ای معنای زندگی نیز مورد بررسی قرار دهیم. لذا، هدف پژوهش حاضر هدف بررسی رابطه ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی با نقش واسطه‌ای معنای زندگی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر زنجان انجام شد.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، عبارت است از کلیه دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر زنجان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸. با استفاده از جدول مورگان و با رعایت نسبت سهم طبقات در جامعه، ابتدا بر اساس ناحیه و سپس براساس جنسیت و پایه تحصیلی تعداد ۳۹۲ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید، برای افزایش اعتبار یافته‌ها، در عمل ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شد. ابزار گردآوری داده‌ها عبارت بودند از پرسشنامه والدگری آلاباما (۱۹۹۱)، پرسشنامه سرزندگی تحصیلی حسین چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱) و پرسشنامه معنای زندگی (MLQ) استیکر و همکاران (۲۰۰۶). برای به دست آوردن اطلاعات لازم جهت بررسی فرضیه‌ها اقدام به تهیه و تنظیم پرسشنامه شد. بعد از اخذ معرفی‌نامه از دانشگاه به اداره آموزش و پرورش زنجان مراجعه شد و ضمن اخذ مجوز لازم جهت اجرای پژوهش در سطح مدارس، آماری از جامعه مذکور نیز تهیه گردید. در مرحله‌ی بعد با حضور در مدارس، ضمن طرح موضوع پژوهش، با تأکید بر این که پرسشنامه‌های پژوهش، بدون نام هستند و با آگاهی دادن به دانش‌آموزان مبنی بر لزوم همکاری آنان صرفاً جهت دستیابی به نتایج و مؤثر بودن آن اقدام به توزیع پرسشنامه‌ها گردید.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه والدگری آلاباما (۱۹۹۱): این پرسشنامه در ایالات آلابامای آمریکا توسط شخصی به نام فرایک

از طرفی؛ معنای زندگی^۳ به صورت حس هدفمندی و انسجام در زندگی فرد، توجه به ارزش‌ها و اهمیت شخص به شرایط خاص در زندگی می‌باشد (ترک مقدم، ۱۳۸۸). انسان‌ها به معنادار بودن زندگی نیاز دارند. معنا دار بودن به اشخاص اجازه می‌دهد رویدادها را تفسیر کنند و با توجه به نحوه‌ی زندگی و خواسته‌های انسان در زندگی، برای خویشتن ارزش‌هایی تدارک ببینند. معناداری یعنی ارزش‌داری و ارزش‌گذاری و آن گاه که با زندگی همراه باشد به ارزش‌داری و ارزش‌گذاری زندگی معنا می‌شود و اگر زندگی انسان برخوردار از ارزش واقعی مثبتی بوده و خیر و صلاح او باشد معنادار است (اسکزپینسکا، ۲۰۲۱). زندگی تحصیلی از مهم‌ترین دوره‌های زندگی فرد است که بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز فرد تاثیر می‌گذارد و در آنجا لیاقت‌ها و توانایی‌ها به بار می‌نشینند و پیشرفت‌های علمی حاصل می‌شود؛ اما در زندگی روزانه‌ی تحصیلی، دانش آموزان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره مواجه می‌شوند. دانش‌آموزان در دوران تحصیل با موقعیت‌های چالش‌انگیز تحصیلی روبه‌رو می‌شوند و اگر به درستی عمل ننمایند، سلامت روانی خود را به خطر می‌اندازند که این مساله منجر به افت تحصیل، ترک تحصیل و یا حتی اخراج از مدرسه می‌شود (اوستافین و پرئولکس، ۲۰۲۰). در مقابل انجام رفتار مناسب در این موقعیت‌ها باعث احساس رضایت، شادکامی و امید در زمینه تحصیل می‌شود. این نکته نشان می‌دهد برای برخورد مناسب با چالش‌های تحصیلی نیاز به یادگیری چگونه سرزنده زیستن است تا در پرتو آن بتوان از ایجاد رفتارهای آسیب‌زننده به تحصیل پیشگیری کرد. والدین با اعمال سبک‌های موثر والدگری نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در میزان سرزندگی تحصیلی فرزندان دارند آن‌ها می‌توانند با روش‌های درست تربیتی موجبات سرزندگی را در فرزندان ایجاد نمایند و این امر زمانی محقق می‌گردد که این گونه رفتارها در خانواده از سوی والدین تقویت شوند (لین، ۲۰۲۱). لذا ضروری است که مطالعات وسیعی در این حوزه صورت گرفته و اطلاعات پژوهشی قابل اعتمادی در اختیار والدین، معلمان و

برابر با ۸۰٪ و ضریب بازآزمایی برابر ۷۳٪ بود. همچنین دامنه همبستگی گویه‌ها با نمره کل بین ۵۱٪ تا ۶۸٪ است. این نتایج بیانگر این است که گویه‌ها از همسانی درونی و ثبات رضایت بخشی برخوردارند. به منظور بررسی ساختار عاملی (روایی سازه) پرسشنامه از تحلیل مؤلفه اصلی با چرخش متعامد واریماکس در سطح گویه استفاده شد. نتایج به طور کلی نشان داد که با حذف سؤال (۸) افزایشی در ضریب پایایی آزمون که ۷۵٪ بود ایجاد می‌کند.

۳. پرسشنامه معنای زندگی (MLQ) استیکر و همکاران (۲۰۰۶): مقیاس معنای زندگی توسط استیکر، فریزر، اویشی و کالر در سال (۲۰۰۶) جهت ارزیابی وجود معنا و تلاش برای یافتن آن ارائه شده و اعتبار و پایانی و ساختار عاملی آن در پژوهش‌های مختلف با نمونه‌های متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. مقیاس معنای زندگی شامل دو زیر مقیاس است که وجود معنا در زندگی و نیز جستجو برای یافتن معنا را ارزیابی می‌کنند. این محققان برای ساخت این ابزار ابتدا ۴۴ آیتم تهیه کردند و سپس با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی به دو عامل وجود معنا در زندگی و جستجوی معنا در زندگی با مجموع ۱۷ آیتم دست یافتند. سپس در یک تحلیل عاملی تأییدی با حذف ۷ گویه به ساختار مناسب ۲ عاملی با ۱۰ گویه دست یافتند. مجموع نمرات سؤال‌های ۲، ۳، ۷، ۸، ۱۰ میزان تلاش فرد برای یافتن معنا و مجموع نمرات سؤال‌های ۱، ۴، ۵، ۶، ۹ (با کدگذاری معکوس)، میزان معناداری زندگی فرد را مشخص می‌کنند. برای نمره گذاری این پرسشنامه، برای کاملاً نادرست: ۱ عمدتاً نادرست: ۲ تا حدودی نادرست: ۳ نمی‌دانم: ۴ تا حدودی درست: ۵ عمدتاً درست: ۶ کاملاً درست: ۷، نمره داده می‌شود. در این آزمون سؤال ۹ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شود. بدین صورت که گزینه کاملاً درست نمره ۱ و گزینه کاملاً نادرست نمره ۷ را اخذ خواهد نمود. پس از به دست آوردن نمره هر عبارت، زیر مقیاس‌ها نیز به ترتیب زیر محاسبه می‌گردد. روایی و پایایی طبق پژوهش‌هایی استگر و همکاران (۲۰۰۶) اعتبار این مقیاس برای ارزیابی زندگی، ۰/۸۶ برای زیر مقیاس وجود معنا و

(۱۹۹۲) تهیه شده است. این مقیاس دارای سه فرم مختلف والدین، فرزند و مصاحبه تلفنی با فرزند می‌باشد. در این پژوهش از فرم فرزند که توسط سامانی و همکاران (۱۳۸۹) برای استفاده در ایران تدوین و هندجار یابی گردیده، استفاده شده است. این ابزار شامل شش خرده مقیاس به ترتیب والدگری مثبت، مشارکت پدر، تنبیه بدنی، اعمال اقتدار، نظارت ضعیف، آگاهی از یکدیگر است. این مقیاس در مجموع دارای ۴۴ گویه است. روش نمره گذاری براساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای بوده (از هرگز=۱ تا همیشه=۵)، لذا؛ حداقل و حداکثر نمرات خرده مقیاس‌ها یک و پنج است. برای محاسبه نمره هر خرده مقیاس، نمره سؤالات با هم جمع آن‌ها تقسیم می‌گردد (سامانی و همکاران، ۱۳۸۹). روایی و پایایی سامانی و همکاران (۱۳۸۹) برای بررسی ساختار عاملی (روایی سازه) پرسشنامه از تحلیل عاملی تعمدی با چرخش واریماکس تأیید و میزان ضریب پایایی ابزار ۸۷٪ گزارش نمودند.

۲. پرسشنامه سرزندگی تحصیلی حسین چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱): حسین چاری و دهقانی زاده در سال ۱۳۹۱ پرسشنامه سرزندگی تحصیلی را با ۹ گویه با الگوبری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که چهار گویه داشت توسعه دادند. برای اجرای این مقیاس در فرهنگ ایرانی ابتدا یک متخصص رشته روانشناسی و یک متخصص زبان انگلیسی متن سؤال‌های مقیاس را به فارسی ترجمه کردند. بعد از ترجمه گویه‌های مقیاس مارتین و مارش، تعدادی گویه براساس فرم اصلی مقیاس بازنویسی شدند و در مورد گویه‌ها از اساتید روانشناسی تربیتی نظرخواهی شد. برای اجرای مقدماتی و رفع نقص‌ها این گویه‌ها بر روی گروهی از دانش آموزان دبیرستانی شهر مهریز اجرا شد و مورد بازنویسی قرار گرفت و نهایتاً ۹ گویه به مرحله نهایی رسیدند. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای و از خیلی موافقم (۵) تا خیلی مخالفم (۱) است. حد پایین نمرات برابر ۹، حد متوسط نمرات برابر ۲۷ و حد بالای نمرات برابر ۴۵ است. **روایی و پایایی** نتایج حاصل از بررسی حسین چاری و دهقانی زاده (۱۳۹۱) نشان داد که ضرایب آلفای کرونباخ به دست آمده با حذف یک گویه

تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در آمار توصیفی از جداول در صد و فراوانی، میانگین، انحراف معیار، و دامنه تغییرات استفاده شد و در آمار استنباطی از آزمون‌های کلموگروف-اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون، و بارون-کنی استفاده شده است.

یافته‌ها

میانگین $\pm$ انحراف معیار سن شرکت کنندگان در پژوهش حاضر، $2/4 \pm 17/6$ بود. به منظور بررسی نرمال بودن داده‌های پژوهش از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. با توجه به آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تمام متغیرها غیر معنادار شده است. فرض نرمالیتی متغیرهای پژوهش رد نشد.

۰/۸۷ برای زیر مقیاس جستجوی معنا برآورده شده است. طبق پژوهش استنجر و هم‌کاران (۲۰۰۶) پایداری زیر مقیاس‌های وجود معنا و جستجوی معنا به ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۳ است. پایداری آزمون و باز آزمون این مقیاس در ایران با دو هفته فاصله برای زیر مقیاس وجود معنا ۰/۸۴ و برای زیر مقیاس جستجوی معنا ۰/۷۴ به دست آمد. در پژوهش الپهام (۱۳۸۸) آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس جستجوی معنا ۰/۷۵ و برای زیر مقیاس داشتن معنا ۰/۷۸ محاسبه شد.

روش اجرای پژوهش

داده‌های به‌دست آمده با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS و AMOS در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آماره تحمل	تورم وارپانس	دوربین واتسون
والدگری	۳۴/۵۱	۹/۸۴	۰/۴۲	۲/۳۶	۱/۷۰
	۲۲/۲۲	۵/۵۳	۰/۳۷	۲/۷۰	۱/۷۰
	۱۴/۹۸	۴/۰۱	۰/۷۰	۱/۴۱	۱/۷۰
	۱۲/۸۲	۳/۴۹	۰/۵۶	۱/۷۸	۱/۷۰
	۲۶/۰۵	۷/۴۱	۰/۹۷	۱/۰۲	۱/۷۰
	۲۴/۸۶	۴/۱۴	۰/۵۲	۱/۸۹	۱/۷۰
	۱۹/۸۴	۵/۱۵	۰/۵۱	۱/۹۳	۱/۷۰
معنای زندگی	۱۷/۶۰	۶/۵۴	۰/۴۷	۲/۰۹	۱/۷۰
	۲۳/۹۶	۴/۳۳	۰/۷۵	۱/۳۲	۱/۷۰
سرزندگی	۲۹/۱۷	۵/۲۰	۰/۵۲	۱/۷۸	۱/۷۰

آمده از ضریب همبستگی بین متغیرهای پژوهش در جدول (۲) درج گردیده است.

برای شناسایی رابطه بین متغیرهای حاضر در مدل از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته‌های بدست

جدول ۲. داده‌های آزمون پیرسون برای بررسی رابطه سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی

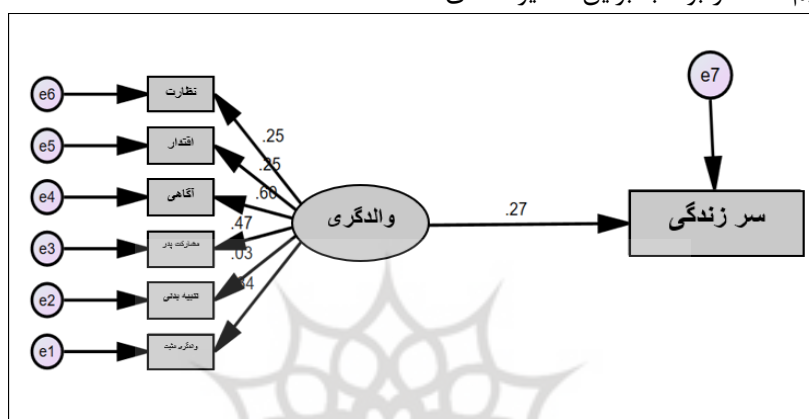
متغیر و مؤلفه‌ها	شاخص‌های پیرسون	سرزندگی تحصیلی
ادراک از سبک‌های والدگری	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۲۷
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱
	تعداد	۴۰۰

برای بررسی نقش میانجی معنای زندگی در رابطه بین این متغیر، از مدل یابی معادلات ساختاری و آزمون بارون و کنی استفاده می‌کنیم.

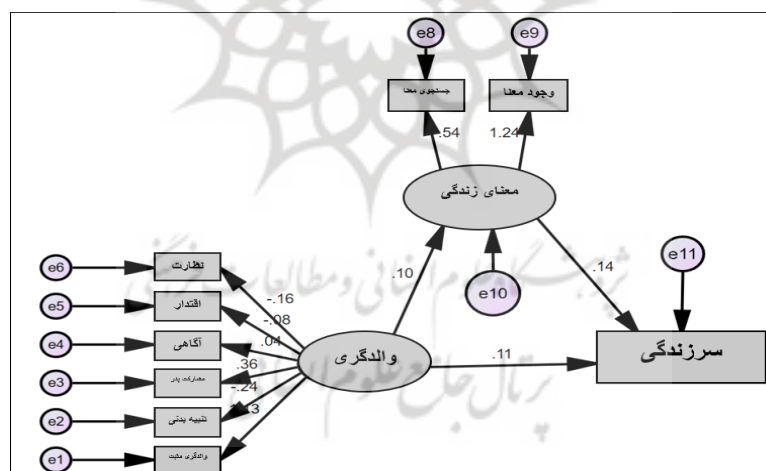
همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده گردید، ضریب همبستگی بین ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان به میزان ۰/۲۷۱ است. حال

جدول ۳. ضرایب مسیر بین متغیرهای سبک‌های والدگری و معنای زندگی با سرزندگی تحصیلی			
مسیرها	بار عاملی استاندارد β	مقدار احتمال	
مسیر مستقیم	سبک والدگری --> سرزندگی	۰/۲۷	۰/۰۰۱
	سبک والدگری --> معنای زندگی	۰/۱۰	۰/۰۲۷
	معنای زندگی --> سرزندگی	۰/۱۴	۰/۰۰۲
مسیر غیر مستقیم	سبک والدگری --> معنای زندگی --> سرزندگی	۰/۱۷	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳ نشان داد رابطه سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی با نقش میانجی معنای زندگی نشان داد، اثر غیر مستقیم معنادار بود؛ بنابراین متغیر معنای زندگی در رابطه بین متغیر سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی نقش میانجی داشت.

نمودار ۱. رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی

نمودار ۲. بررسی نقش میانجی‌گری معنای زندگی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی

توانسته است نقش میانجی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی ایفا نماید.

میزان برازش مدل^۱

برای بررسی نقش میانجی معنای زندگی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی و بیان

با توجه به داده‌های نمودار ۲، ملاحظه می‌گردد که پس از حضور معنای زندگی به عنوان متغیر سوم در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی، شدت رابطه بین دو متغیر تحت تأثیر قرار گرفته و تضعیف شده است. لذا، چنین نتیجه می‌شود که متغیر معنای زندگی

1. Model fit

تطبیقی^۵ و مجذور کامل^۶ استفاده شده است که نتایج بدست آمده از مدل در جدول ۲ قابل بررسی است.

مقبولیت مدل ترسیم شده از آزمون بارون و کنی و شاخص‌های برازش هنجار شده بنتلر-بونت^۱، برازش نسبی^۲، برازش افزایشی^۳، توکر-لوئیس^۴، شاخص‌های

جدول ۴. بررسی نقش میانجی‌گری معنای زندگی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی

نوع شاخص	معادل فارسی	برازش مدل	نتیجه
CMIN	خی دو استقلال	۳۰۶/۸۱	مورد قبول
CMIN/DF	خی دو نسبی	۱۱/۳۶	مورد قبول
DF	درجه آزادی	۲۷	مورد قبول
SIG	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۳	مورد قبول
NFI	شاخص برازش هنجار شده بنتلر- بونت	۰/۸۷۴	مورد قبول
RFI	شاخص برازش نسبی	۰/۹۳۱	مورد قبول
IFI	شاخص برازش افزایشی	۰/۹۹۶	مورد قبول
TLI	شاخص برازش توکر - لوئیس	۰/۸۵۴	مورد قبول
CFI	شاخص برازش تطبیقی	۰/۸۹۱	مورد قبول
GFI	شاخص نیکویی برازش	۰/۸۴۲	مورد قبول
RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	۰/۰۱۳	مورد قبول

پژوهش حاضر با هدف معنای زندگی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری با سرزندگی تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد. این پژوهش مورد تأیید قرار گرفت و نتایج حاصل از تحلیل آن نشان داد که متغیر معنای زندگی توانسته است نقش میانجی در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی ایفا نماید. همسو با یافته‌های این پژوهش؛ نتایج پژوهش وایلد وکلر (۲۰۰۵)، دورا، آن و الیزابت (۲۰۰۷)، به کرایتاس و گروبلر (۲۰۰۵)، ناتالیا، جاستین و پاولا (۲۰۰۳)، مرادی و همکاران (۱۳۹۳) و مقدس (۱۳۹۳) بوده است. همچنین؛ یافته‌های این پژوهش با نتایج پژوهش‌های مارتین و همکاران (۲۰۱۴)، بطی‌پار (۱۳۹۶)، فولادی و همکاران (۱۳۹۷) و ولی زاده (۱۳۹۰) همسو بوده است.

سبک‌های فرزندپروری و نوع ارتباط والدین با فرزندان زمینه‌ساز بسیاری از موفقیت‌های زندگی آنان است. سبک‌های فرزندپروری روش‌هایی هستند که والدین در برخورد با فرزندان خود اعمال می‌کنند و در شکل‌گیری و

همان‌طور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، تمامی شاخص‌های برازش تطبیقی (بجز RMSEA) مدل تدوین شده بالای ۰/۸ هستند و این نشان دهنده مورد قبول بودن مدل است. شاخص برازش نسبی مقدار ۰/۹۳۱ است که به یک نزدیک است؛ از طرفی، کای اسکویئر استقلال^۷ با ۳۰۶/۸۱ و نسبی ۱۱/۳۶ با درجه آزادی ۲۷ در سطح ۰/۰۰۳ معنی‌دار است. این نتایج بیان می‌کنند که مدل دارای برازش خوبی از داده‌هاست. همچنین شاخص RMSEA نیز با مقدار ۰/۰۱۳ در حالت استاندارد قرار دارد. بطور کلی داده‌های حاصل از تحلیل فرضیه فوق حاکی از آن است که مدل ترسیم شده از برازش مطلوبی برخوردار است. به عبارت بهتر در رابطه بین ادراک از سبک‌های والدگری و سرزندگی تحصیلی، متغیر معنای زندگی نقش میانجی دارد و این فرض با ۹۹ درصد اطمینان مورد تأیید قرار گرفته است.

بحث و نتیجه‌گیری

5. Adaptive Indices
6. Complete Squared
7. Chi-square Independence

1. Bentler-Bount
2. Relative Fit
3. Incremental Fit
4. Tucker-Lewis

باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود برای دست یافتن به نتایج منطقی‌تر در پژوهش‌های آینده این پژوهش در جامعه بزرگ‌تر و سایر استان‌ها نیز و همچنین در جامعه دانشجویان نیز تجربه و نتایج آن با دانش‌آموزان متوسطه مقایسه شوند. در مطالعات بعدی همراه پرسشنامه بهتر است از مصاحبه‌های حضوری نیز برای گردآوری داده‌ها استفاده شود.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند. پس از اتمام پژوهش گروه گواه نیز تحت مداخله قرار گرفتند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان پژوهش حاضر بر خود لازم دانستند که از کلیه افرادی که در پژوهش شرکت نمودند، کمال تشکر و سپاس خود را ابراز نمایند.

مشارکت نویسندگان

نویسنده این پژوهش در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش داشت.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- بطیار، عاطفه. (۱۳۹۶). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزند پروری و ادراک از جو مدرسه در دانش‌آموزان دوره ابتدایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود.
- ترک مقدم، لادن. (۱۳۸۸). ارزیابی معنای زندگی در بیماران سرطانی. *مجله اخلاق پزشکی*، ۷: ۸۵-۹۸.
- حسین‌چاری، مسعود و دهقانی زاده، محمدحسین (۱۳۹۱). سرزندگی تحصیلی و ادراک از الگوی ارتباطی خانواده، نقش واسطه‌ای خودکارآمدی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۴ (۲): ۲۱-۳۰.

رشد آنان در دوران کودکی و خصائص شخصیتی و رفتاری آن‌ها تأثیر فراوان و عمیقی دارد (شعاری نژاد، ۱۳۹۲). یکی از عواملی که می‌تواند بر سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان نقش داشته باشد الگوهای تربیتی و شیوه‌های فرزندپروری والدین و چگونگی ادراک آن از طرف فرزندان است. نوع برخورد والدین در قالب رفتارهای متنوع، بهنجار و طبیعی که به منظور کنترل و اجتماعی کردن فرزند خود به کار می‌برند، سبک‌های فرزندپروری نامیده می‌شود (سامانی و همکاران، ۱۳۸۹).

میزان و نوع آگاهی از نحوه برقراری یک زندگی معنادار و هدفمند که در حقیقت باعث شناخت و رسیدن به نفس معنوی خواهد شد، انسان را فردی واقع‌گرا و مثبت‌اندیش خواهد ساخت. زندگی معنادار را به‌عنوان یک فرآیند باورهای فردی می‌دانند تا یک منبع نهایی از محتوای باورها. هر چه فرد به ارزش‌های بیشتری باور داشته و متعهد باشد، احساس می‌کند که زندگی‌اش از معنای بیشتری برخوردار است و این نوع نگاه در همه ابعاد زندگی او اثرگذار می‌گردد که از جمله آن‌ها می‌توان با سرزندگی تحصیلی اشاره کرد که یافته‌های این فرضیه نیز آن را تأیید کرده است. انجام این پژوهش همانند سایر پژوهش‌ها از محدودیت‌های مختلفی روبه‌رو بوده است. از جمله به دلیل اینکه نمونه مورد مطالعه در این پژوهش فقط دانش‌آموزان متوسطه شهر زنجان بوده است، لذا یافته‌های به دست آمده از این پژوهش را با احتیاط باید تعمیم داد و تعمیم‌پذیری این یافته‌ها نیاز به انجام تحقیقات بیشتر است. از آن جا که در پژوهش حاضر، تنها ابزار مورد نظر برای گردآوری داده‌ها پرسشنامه بوده، لذا این امر می‌تواند یکی از محدودیت‌های پژوهش جهت بررسی دقیق واقعیت باشد. همچنین این پژوهش، به خاطر محدودیت زمانی و مالی، امکان اجرا در جامعه بزرگ‌تر فراهم نگردید. با توجه به نتایج حاصل پیشنهاد می‌شود مسئولین و دست‌اندرکاران نظام تعلیم و تربیت با تشکیل کارگاه‌های آموزش خانواده، آموزش‌های لازم و کافی جهت افزایش میزان سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان، میزان ادراک آن‌ها از سبک‌های والدگری را تقویت کنند. به منظور افزایش معلومات معلمان و دانش‌آموزان تدوین برنامه‌های آموزشی در کتب درسی می‌تواند مفید

- and research agenda. *Family Business Review*, 33(1), 90-113.
- Salieva, D. A. (2022). The Impact of a Healthy Family Environment on the Upbringing of Children. *Middle European Scientific Bulletin*, 22, 220-223.
- Song, R., Han, B., Song, M., Wang, L., Conlon, C. P., Dong, T., ... & Li, X. (2020). Clinical and epidemiological features of COVID-19 family clusters in Beijing, China. *Journal of Infection*, 81(2), e26-e30.
- Skrzypińska, K. (2021). Does spiritual intelligence (SI) exist? A theoretical investigation of a tool useful for finding the meaning of life. *Journal of religion and health*, 60(1), 500-516.
- سامانی، سیامک؛ خیر، محمد؛ صداقت، زینب. (۱۳۸۹). سبک‌های والدگری در گونه‌های مختلف خانواده در مدل فرایند و محتوای خانواده. *مجله خانواده*، ۶ (۲۲): ۵۵-۶۰.
- شریعتمداری، علی. (۱۳۹۶). *اصول و فلسفه تعلیم و تربیت*. انتشارات امیرکبیر، تهران.
- شعاری نژاد، علی‌اکبر. (۱۳۹۲). *روانشناسی رشد*. انتشارات اطلاعات.
- فولادی، اسما؛ و همکاران. (۱۳۹۷). بررسی اثربخشی آموزش سرزندگی تحصیلی بر موفقیت تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان دختر. *فصلنامه علمی و پژوهشی آموزش و ارزشیابی*، ۱۱ (۴۲): ۳۷-۵۳.
- قدم‌پور، عزت‌اله، فرهادی، علی و نقی بیرانوند، فاطمه (۱۳۹۵). تعیین رابطه بین فرسودگی تحصیلی با اشتیاق و عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان. *مجله پژوهش در آموزش علوم پزشکی*، ۸ (۲): ۶۸-۶۰.
- مرادی، مرتضی، دهقانی‌زاده، محمدحسین، سلیمانی، عباسعلی. (۱۳۹۴). حمایت اجتماعی ادراک شده و سرزندگی تحصیلی: نقش واسطه‌ای باورهای خودکارآمدی تحصیلی. *مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۷ (۱): ۱-۱۴.
- مقدس، بهاره. (۱۳۹۳). *رابطه بین سبک‌های فرزند پروری، سبک اسناد و خوش بینی با انگیزه پیشرفت در دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه یزد*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه یزد.
- ولی زاده، شیرین. (۱۳۹۰). *رابطه سبک‌های والدگری و پیشرفت تحصیلی با نقش واسطه‌گری*. *روانشناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)*، ۸ (۳۰): ۱۴۳-۱۵۵.
- یوسف‌وند، لیلا؛ ویسکرمی، حسنعلی. (۱۳۹۷). بررسی نقش سرزندگی تحصیلی و شادکامی در پیش‌بینی خلاقیت دانشجویان. *دانشگاه علوم پزشکی لرستان*، نشریه پژوهش‌های علوم پزشکی، ۱۰ (۲): ۱۸-۲۴.
- Lin, L. (2021). Longitudinal associations of meaning in life and psychosocial adjustment to the COVID-19 outbreak in China. *British Journal of Health Psychology*, 26(2), 525-534.
- Martin A. (2014). *Academic buoyancy and academic outcomes: Towards a further understanding of students with attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD) 'students without ADHD' and academic buoyancy itself*. *British*. 84. (2018): 86-107
- Ostafin, B. D., & Proulx, T. (2020). Meaning in life and resilience to stressors. *Anxiety, Stress, & Coping*, 33(6), 603-622.
- Qiu, H., & Freel, M. (2020). Managing family-related conflicts in family businesses: A review

